

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.06.2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011, ECLI:CZ:NS:2011:8.TDO.657.2011.1

Číslo: 18/2012

Právní věta: I. Trestný čin týrání zvířat byl spáchán na místě veřejnosti přístupném ve smyslu § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku i tehdy, jestliže se ho pachatel dopustil sice v soukromém prostoru, do něhož není volný přístup, pokud ovšem veřejnost mohla negativně vnímat projevy týrání z jiného veřejně přístupného místa, např. ze sousedícího pozemku, který nebyl dostatečně oddělen ani oplocením, a nebyla vytvořena ani žádná jiná bariéra zabráňující vizuálnímu pozorování i zvukovému vnímání projevů týrání. II. K naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u trestného činu týrání zvířat podle § 302 odst. 3 tr. zákoníku spočívající v tom, že pachatel spáchal tento trestný čin na „větším počtu zvířat“, je třeba, aby se tak stalo nejméně na sedmi zvířatech.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.06.2011

Spisová značka: 8 Tdo 657/2011

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Místo veřejnosti přístupné, Týrání zvířat

Předpisy: § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku
§ 302 odst. 3 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného R. H. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 2. 2011, sp. zn. 7 To 36/2011, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Domažlicích pod sp. zn. 1 T 106/2010. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Plzni, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Domažlicích ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 1 T 106/2010, byl obviněný R. H. uznán vinným přečinem týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku a odsouzen podle § 302 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let.

O odvoláních, která podali proti tomuto rozsudku obviněný a státní zástupce, rozhodl Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 15. 2. 2011, sp. zn. 7 To 36/2011, jímž podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněného uznal vinným přečinem týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku. Toho se obviněný podle popsanych skutkových zjištění dopustil tím, že nejméně od počátku ledna 2010 do 24. 1. 2010 v obci K. p. Č., na pronajatém pozemku, který byl z jedné strany oddělen zčásti drátěným pletivem od příjezdové komunikace, nezajistil řádné krmení a z jiných než zdravotních důvodů omezoval výživu včetně napájení nejméně tří svých psů, a to křížence pointera jménem S., křížence pointera jménem Č. a aljašského huskyho jménem H., přičemž věděl, že odpovídající stravu pro chov psů, které již několik let vlastní, nemůže obstarat kvůli dlouholetým finančním problémům, pro které na něj byla opakovaně nařízena exekuce, tuto situaci nijak neřešil, a přestože viděl, jak jsou psi vyhublí a zesláblí, zapřahal je do spřežení, důsledkem čehož byli nejméně tři psi ve velmi špatném výživovém stavu, přičemž trpěli silnou podvýživou až na hranici kachexie.

Za tento přečin byl obviněný odsouzen podle § 302 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let.

Proti rozsudku odvolacího soudu obviněný podal prostřednictvím obhájce dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. Ve vztahu k důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jehož prostřednictvím namítl, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení, nejprve zdůraznil, že se jedná o opakovaně rozhodovanou věc, neboť předchozí rozsudek soudu prvního stupně byl z podnětu odvolání státního zástupce odvolacím soudem zrušen a věc byla vrácena Okresnímu soudu v Domažlicích k novému projednání a rozhodnutí. Nyní přezkoumávaný rozsudek oproti původní verzi prošel několika změnami, zejména došlo k rozšíření skutkové podstaty týrání zvířete i na psa H., u kterého prvotně soud prvního stupně pochybení obviněného nezjistil, byl shledán i znak spočívající ve spáchání činu na „místě veřejnosti přístupném“ a navíc k nedostatečné výživě psů mělo dojít v důsledku finančních problémů obviněného. Obviněný zdůraznil, že žádného ze svých psů vědomě netýral a ani nevystavoval utrpení, protože ani jeden z údajně týraných psů nezemřel. Obviněný připustil, že na jeho jednání by za splnění dalších předpokladů bylo možné nahlížet jako na přečin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti podle § 303 odst. 1 tr. zákoníku, avšak pro takovou právní kvalifikaci nebyly zajištěny dostatečné podklady, nedošlo ke smrti zvířete a ani nenastaly trvalé následky na jejich zdraví. Proto nemůže obstát ani posledně zmíněná právní kvalifikace skutku jako nedbalostního přečinu a nejde ani o přestupek. Protože podle obviněného nebyl prokázán zvlášť surový nebo zvlášť trýznivý způsob týrání, nelze shledávat naplnění skutkové podstaty trestného činu v alternativě podle § 302 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, takže bylo nutné zkoumat naplnění znaků uvedených v § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. S výjimkou psa S. se však u dalších dvou psů neprokázala příčinná souvislost mezi zapřaháním psů do spřežení a jejich zdravotním stavem. Jestliže soudy trestné jednání obviněného vztáhly i na psa H., nedostatečně vyhodnotily, že v jeho případě byl nepříznivý zdravotní stav důsledkem podvýživy anebo jeho zjištěné základní choroby, jíž v době činu prokazatelně trpěl, a nesouhlasil se závěrem soudů, že tomuto psu neposkytl potřebnou lékařskou péči. Obviněný zpochybnil i naplnění znaku spočívajícího ve spáchání činu „na místě veřejnosti přístupném“, protože za ně nelze považovat pozemek, na kterém psy choval. Jednalo se o ohraničený pozemek a pouhá skutečnost, že je do areálu vidět, z něj nemůže činit místo veřejnosti přístupné. Ani sousedící areál obchodní společnosti H., s. r. o., nemohl svědčit pro takový závěr, byť někteří jeho zaměstnanci psy příležitostně krmili, aby jim přilepšili. V souvislosti s majetkovou situací připustil, že měl finanční problémy, které se však neodrazily na nedostatku krmiva pro psy. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný uvedl, že mělo být vzato v úvahu, že nebyl nikdy soudně trestán, nastalou protiprávní situací sám vyřešil a psy daroval jiným osobám, v důsledku čehož pokládal trest, který mu byl vyměřen, za nepřiměřeně přísný. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského

soudu v Plzni a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř., o něž obviněný dovolání opřel, je možné dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení, anebo jestliže byl obviněnému uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

S ohledem na to, že obviněný v dovolání vytýkal, že soudy se dostatečně nevypořádaly s otázkou viny a spolehlivě neobjasnily všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, jímž byl uznán vinným, byl označený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatněn v souladu se zákonem. Protože Nejvyšší soud neshledal důvod k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž bylo podáno dovolání, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že dovolání je částečně důvodné.

Nejvyšší soud rekapituloval potřebná skutková zjištění obsažená v rozhodnutích soudů obou stupňů a mající oporu v obsahu spisového materiálu, která je vedla k závěru o naplnění zákonných znaků přečinu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku, jehož se dopustí ten, kdo týrá zvíře surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, spáchá-li tento čin na větším počtu zvířat. K právnímu posouzení skutku pak uvedl.

V případě základní skutkové podstaty přečinu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku jde o jednu ze dvou samostatných alternativ, která záleží v týrání zvířete surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Je patrné, že zde musí být současně naplněny znaky jednak surového nebo trýznivého způsobu týrání, a jednak veřejného spáchání takového jednání nebo týrání provedeného na místě veřejnosti přístupném.

Protože trestní zákoník neobsahuje definici vyjadřující pojem „týrání zvířete“, lze vycházet pro účely jeho výkladu ve smyslu § 302 odst. 1 tr. zákoníku z vymezení pojmu týrání zvířete podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. č. 246/1992 Sb.“), kde způsoby týrání a jeho formy upravuje ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) až x) citovaného zákona. Podle nich se považuje za týrání mimo jiné nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly [písm. a)], podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením [písm. b)], z jiných než zdravotních důvodů omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak [písm. c) 1.], opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat [písm. s)] anebo jiné jednání, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete [písm. x)]. Podle § 3 písm. m) tohoto zákona se za utrpení zvířete považuje stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt.

K naplnění skutkové podstaty přečinu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku však nepostačuje jen samotné týrání ve smyslu vymezeném v ustanovení § 4 odst. 1 zák. č. 246/1992 Sb., ale vyžaduje se, aby se jednalo o týrání surové nebo trýznivé, tedy takové týrání, které představuje vyšší stupeň, avšak nedosahující intenzity vyjádřené v alternativě podle § 302 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, u níž je nezbytný způsob týrání zvláště surový nebo trýznivý, který pak postačuje sám o sobě a není spojen s žádnou další okolností, jako je tomu u alternativy podle § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, kde k surovému nebo trýznivému týrání musí docházet veřejně nebo na místě veřejnosti

přístupném.

Pro znak „veřejně“ platí vymezení obsažené v ustanovení § 117 tr. zákoníku, ale v posuzovaném případě o tento znak nešlo.

Čin obviněného byl podle závěrů odvolacího soudu spáchán na „místě veřejnosti přístupném“. Při definici tohoto pojmu se vychází ze stejného výkladu jako u přečinu výtržnictví podle § 358 tr. zákoníku. Podle soudní praxe je místem veřejnosti přístupným každé místo, kam má přístup široký okruh lidí individuálně neurčených a kde se také zpravidla více lidí zdržuje, takže jednání pachatele by mohlo být postřehnuto více lidmi, i když tam v době činu nejsou přítomni. Takové místo však nemusí být přístupné bez omezení komukoliv a kdykoliv, nýbrž postačí, že je přístupné jen některým osobám určeným např. povahou jejich zaměstnání nebo v určitou dobu apod. Za místo veřejnosti přístupné v uvedeném smyslu nelze považovat uzavíratelnou část společných prostor např. obytného domu nebo obydlí podobného typu, které je určeno k bydlení více uživatelů nebo vlastníků (např. chodbu, schodiště, prostor výtahu). Místem veřejnosti přístupným však může být prostor před vchodem do takového domu či obydlí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. [8 Tdo 1131/2006](#), uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, sešitě 32, pod č. T 955.).

Veřejnou přístupnost je nutno chápat v širších souvislostech a nelze ji striktně vztahovat jen k úzce vymezenému prostoru, kam může veřejnost přímo vstoupit či v něm pobývat, ale za veřejnosti přístupné místo lze považovat i prostory v osobním či soukromém vlastnictví, které nejsou samy o sobě považovány za místa veřejnosti přístupná, avšak bezprostředně sousedí s místem, kam veřejnost vstoupit může; jde např. o dvory, pole nebo jiná soukromá prostranství, na která anebo do nichž ale je vidět či z kterých je slyšet projevy, a to i přes nedostatečně izolující bariéru, např. průhledný plot, lešení. Proto ve smyslu tohoto výkladu lze považovat za místo veřejnosti přístupné i takový prostor, kde dochází k týrání zvířete a jímž je např. soukromý nebo pronajatý pozemek nebo dvůr, na něj je přes jejich oplocení (např. pletivový plot) vidět z místa veřejně přístupného (např. z veřejné komunikace, pole, hřiště apod.), a je možné, aby osoby kolem procházející sledovaly projevy týrání zvířete.

Na základě tohoto výkladu je zřejmé, že obviněný naplnil posuzovaným skutkem i znak spočívající ve spáchání činu na „místě veřejnosti přístupném“ ve smyslu § 302 odst. 1 písm. b) tr. zák., neboť choval hladové a silnou podvýživou trpící psy v prostoru, kam na ně bylo vidět nejen z veřejné silnice, ale i z vedlejšího přilehlého objektu. Viditelnost tohoto místa v důsledku nedostatečného oplocení vedla k tomu, že veřejnost měla ničím nezakrytý pohled na strádající a trpící zvířata, což naštěstí pro ně vedlo i k tomu, že je kolemjdoucí přikrmovali. Nejvyšší soud se proto plně ztotožnil se závěry odvolacího soudu, který v odůvodnění svého rozsudku tento znak vyložil správně v souladu se shora vyjádřeným právním názorem. Formy a způsoby týrání byly náležitě objasněny a v rozsudečném výroku též v potřebné míře popsány. Zvířata byla vystavena pro nedostatek potravy těžké podvýživě a v tomto stavu zapřahána do spřežení, nevznikají tudíž pochybnosti o tom, že byla trýznivým způsobem týrána, jak má na mysli ustanovení § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Jde-li o naplnění znaků základní skutkové podstaty trestného činu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, Nejvyšší soud se z uvedených důvodů s napadeným rozhodnutím ztotožnil a ohledně této základní právní kvalifikace výhrady obviněného nepovažuje za důvodné.

Dovolací soud však neshledal též naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 302 odst. 3 tr. zákoníku, pokud jde o spáchání činu „na větším počtu zvířat“. Trestní zákoník zde nepodává k výkladu tohoto pojmu žádné vodítko pro stanovení jeho kvantitativního vyjádření. Při definování tohoto znaku je nutné vyjít ze základního předpokladu, jímž je jeho zařazení jako nejpřísnější kvalifikační skutečnosti se stanovenou sazbou trestu odnětí svobody od jednoho roku do pěti let, zatímco kvalifikační okolnosti vymezené v § 302 odst. 2 tr. zákoníku odůvodňují trestní sazbu

odnětí svobody od šesti měsíců do tří let. Z toho je patrné, že musí jít o takový počet zvířat, který toto vystupňované zpřísnění dostatečně vyjádří. Jazykový výklad znaku „větší počet“ by mohl odpovídat i počtu více než jen dvou zvířat (jak uzavřely soudy nižších stupňů), to by ovšem v daném případě zřejmě nepostačovalo pro naplnění této okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby též se zřetelem k zamýšlené nejvyšší přísnosti postihu takového případu a adekvátní gradaci ve vztahu k ostatním zvláště přitěžujícím okolnostem. Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku u trestného činu týrání zvířat podle jeho § 302 uvádí „...zvláště přitěžující okolnosti jsou u této skutkové podstaty nově formulovány, přičemž se doplňuje i okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby v odstavci 3 tak, aby byl zajištěn náležitý postih takového chování ve vztahu k většímu počtu zvířat. Současně se však zachovávají i relace k trestným činům proti životu a zdraví lidí“. Obdobně i u trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti podle § 303 odst. 2 tr. zákoníku, kde se považuje za okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby způsobení smrti nebo trvalých následků na zdraví „většího počtu zvířat“, není uvedený znak definován. Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku u tohoto trestného činu zdůraznila, že potřebu této nové skutkové podstaty vyvolaly případy, kdy „... v důsledku zanedbání potřebné péče v některých případech celé skupiny zvířat chovaných k hospodářským účelům strádají“. Je tedy patrné, že tato nová skutková podstata se rovněž ve své základní podobě týká i jen jednoho zvířete, v ustanovení § 303 odst. 2 tr. zákoníku však vyžaduje rovněž větší počet dotčených zvířat, přičemž se zde míní především chovy hospodářských zvířat, chovné stanice, útulky zvířat, jakož i hromadné přepravy zvířat. Z uvedeného srovnání stejného kvalifikačního znaku u obou skutkových podstat, které se však v objektivních a subjektivních znacích v základních skutkových podstatách liší, je vhodné, aby výklad pojmu „větší počet“ byl použitelný pro obě tyto skutkové podstaty, neboť ze smyslu těchto ustanovení vyplývá, že u obou jde o zvláště přitěžující okolnost, která má vyjádřit a postihnout jen ty nejzávažnější případy. Zákonodárce zde klade důraz na to, aby se jednalo o více zvířat, tj. např. celý chov nebo určitou větší skupinu zvířat, takže by zde nemělo postačovat množství jen dvou či tří zvířat k naplnění této okolnosti představující nejpřísnější kvalifikační znak.

Jestliže i důvodová zpráva k trestnímu zákoníku u trestného činu podle § 302 odst. 3 tr. zákoníku předpokládá zachování „relace k trestným činům proti životu a zdraví lidí“, pak trestní zákoník v první hlavě zvláštní části upravující trestné činy proti životu a zdraví lidí nepoužívá obdobný kvalifikační znak vyjádřený pojmem „větší počet“, ale jako zvláště přitěžující okolnost stanoví spáchání činu „na dvou nebo více osobách“ [např. v ustanoveních § 140 odst. 3 písm. a), § 141 odst. 2 písm. a), § 145 odst. 2 písm. a), § 146a odst. 4 písm. a) tr. zákoníku atd.]. Z toho lze dovodit, že pokud by zákonodárce chtěl i pro výklad pojmu „větší počet zvířat“ stanovit množství dvou a více zvířat, použil by stejnou formulaci jako u trestných činů proti životu a zdraví lidí. Jelikož ale tohoto pojmu u trestného činu podle § 302 odst. 3 tr. zákoníku a ani § 303 odst. 2 tr. zákoníku neužil, ale uvedl jinak formulovaný znak, vyjádřil tím nutnost, aby se jednalo o více zvířat než jen o dvě či tři zvířata.

Nejvyšší soud s ohledem na všechny výše rozvedené úvahy dospěl k závěru, že minimálním počtem zvířat, který lze považovat za „větší počet“ ve smyslu § 302 odst. 3 tr. zákoníku, je nejméně sedm zvířat; k tomu přiměřeně srov. rozhodnutí č. 39/1982 Sb. rozh. tr., podle něhož se u trestného činu obecného ohrožení podle § 179 tr. zák., nyní podle § 272 tr. zákoníku, pojmem „vydání lidí“ ve smyslu většího počtu rozumí nejméně sedm osob.

Protože soudy nižších stupňů shledaly jako postačující k naplnění znaku „větší počet zvířat“ ve smyslu § 302 odst. 3 tr. zákoníku podstatně nižší počet zvířat než sedm, nemohlo napadené rozhodnutí odvolacího soudu obstát. Nejvyšší soud zrušil dovoláním napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni, jakož i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Krajskému soudu v Plzni přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.